

Óli Jacobsen

Daniel J. Danielsen úr Havn: BYRJADI BLACK LIVES MATTER RØRSLU Í 1903

Føroyingur byrjaði eina ta fyrstu rørslu í heiminum av hesum slagi orsakað av belgiska ræðustýrinum í Congo. Beint nú hevur belgiski kongurin biðið um umbering

Black Lives Matter rørslan byrjaði á hesum sinni við viðferðini, sum ein svartur maður fekk av lögrelgini í USA, og sum var orsök til, at hann doyði. Hetta verður roknað sum eitt dømi um ta rasismu, sum er í USA, og sum serliga teir svørtu borgararnir merkja til.

Hetta dráp førði til mótmælisgongur í mongum londum og eisini í Føroyum móti rasismu yvirhøvur.

Næsta stigið hevur verið at gera upp við rasistar, sum hava verið gjøgnum tíðirnar. Hetta verður millum annað gjørt við at beina fyri ella gera seg inn á standmyndir av persónum, sum hava gjørt seg inn á fólk av øðrum húðarlit.

Leopold II kongur er eisini fyr skotum

Ein av teimum, sum veruliga hevur gjørt seg inn á fólk við øðrum húðaliti, er kongurin í Belgia, Leopold II. Hann er skuldsettur fyri at hava ábyrgdina av, at upp til 10 milliónir íbúgvar lótu lív í Congo í hansara tíð sum kongur.

Í seinasta mánað frættist, at nú var Black Lives Matter rørslan kom til Belgju. Í hesum sambandi var ein grein í BBC, sum hevur ein serligan áhuga fyri føroyingar.

Yvirskrivtin var, at "í sambandi við Leopold II er Belgia nú vaknað upp til sína blóðugu fortíð".

Leopold II hevur annars verið roknaður at vera ein av teimum stóru hetjunum í belgiskari søgu sum kongurin, ið gjørdi Belgia stórt. Hetta hendi í 1885, tá ið europisku londini býttu Afrika millum sín. Tá fekk Leopold II persónliga ræðið á Congo, sum var nærum líka stórt sum alt Europa og 60-70 ferðir so stórt sum Belgia sjálvt.

Hann er heiðraður í Belgia við m.a. einum hópi av standmyndum ymsa staðni í landinum.

Men seint í undanfarnu øld kom fram, at Congo hevði eitt ræðustýri, har fremsta málið hjá Leopold II var at fáa so nógv figgjarliga sum gjørligt burtur úr landinum. Her var í veruleikanum talan um trælshald í stórum stíli, har fólk frá hond blivu lamløstað og fyribeind.

Í Congo var millum annað eitt stórt tilfeingi av gumm, sum nógv brúk var fyri í Europa og Amerika tá, serliga í sambandi við tann nýggja bilidnaðin við hansara

Standmynd av Leopold II, sum er skemmað

tørvi á dekkum. Fólk ið fekk álagt ein gummiskatt, og tað var ikki lukkligt, um tað ikki var møgult at handa myndugleikunum ásettu nøgdina av gumm.

Henda søgan hevur ikki rinið so nógv við almennu hugsanina í Belgia. Men nú eru fólk raknað við, og minnismerki fyri Leopold II verða skrædd niður og skemmað frá hond. Gøtunøvn við hansara navni verða eisini broytt í stórum tali.

Nú týsdagin bórast annars tey tíðindini, at belgiski kongurin Philippe hevði biðið fólk ið í Congo um umbering fyri tey brotsverk, sum vóru framd móti teimum.

Dollin var álitid á søguligari kanningarferð

Tað áhugaverda við greinini hjá BBC eru tær myndir, sum verða brúktar at prógva ræðuleikarnar í Congo, millum annað av fólk ið avhøgdu hondum. Her er tað, at ein føroyingur kemur inn í myndina. Hann hevði nevniliga ein avgerandi leiklut í hesi søgu. Tað kann vera hóskað í sambandi við Black Lives Matter rørsluna at taka aftur í tað, sum hendi.

Talan er um havnarmannin, Daniel Jacob Danielsen, kallaður Dollin. Hann fór í 1901 til Congo at vera skipari og meistari á einum báti hjá Congo Balolo Mission, sum m.a. sigldi millum støðirnar hjá hesi missión ovalaga á Congoánni.

Fyrst í øldini frættist í Bretlandi, at alt ikki ruggaði rætt í Congo. Bretska stjórnin gav tiskil í 1903 sínum konsuli í Congo,

Roger Casement, boð um at kanna hesi tíðindi um ágang móti fólkinum. Hann leigaði tiskil eitt skip til endamálið, og Dollin bleiv maskinmeistari og skipari umframt, at hann var hjálparmaður á ferðini, eisini sum tolkur.

Teir sigldu niðan og oman eftir Congo-ánni frá juli til september 1903. Har varð staðfest, at tíðindini um ræðustýrið móti fólkinum vóru púra røtt.

Casement gav bretska stjórnini tað ummæli av D.J. Danielsen, at úttan hansara hegni og dugnaskap hevði ferðin ikki verið so væleydnað, sum hon bleiv. Hetta kundi verið nógv mikið til at gera hann søguligan.

Legði til brots við boðskapinum

Tá ið henda ferðin var av í september 1903, tók Dollin fyrsta fart til Bretlands, har hann vildi greiða alment frá tí, sum hann hevði sæð av ræðuleikum á hesi ferðini.

Hann fór fyrst til sína egnu missión at fáa hana at taka stig til at kunna fólk ið í Bretlandi um støðuna hjá fólkinum í Congo. Men leiðarin í missiónini, Harry Grattan Guinness, kendur sum prædiku-maður, var eisini kendur fyri at vera ógvuliga hálur í hesum máli. Hann vildi leingi treyðugt seta seg upp ímóti belgisku myndugleikunum. Tiskil vildi hann einki gera fyrr enn Casement sjálvur kom heim úr Congo, og tað kom hann ikki fyrr enn nærum trýggjar mánaðir seinni.

Men Dollin var ein bráður maður, og hann hevði ikki tol at bíða. Tiskil fór hann sjálvur í holt við at halda almennar fundir og at vísa ljósmyndir, sum hann sjálvur hevði tikið. Hetta gjørdi hann eisini søguligan. Hetta er vist fyrstu ferð, at myndir hava verið nýttar í eini herferð fyri mannarættindum.

Tað áhugaverda við nevndu grein í BBC er, at tvær av teimum myndum, sum eru nýttar í greinini av fólk ið avhøgdu hondum, eru frá Dollanum.

Myndirnar høvdu stóra ávirkan á fólk. Víst hevði nakað verið skrivað um hesi viðurskiftini í bløðum í Bretlandi. Men hetta hevði langt frá somu ávirkan. Tað var jú lætt at træta skrivaða orðið til lygn. Men myndir kundu ikki lúgva, og her gekk sjón fyri søgn, hvussu fólk vórðu viðfarin.

Frásøgn frá fundi

Hesir fundir vóru nógv vitjaðir av upp til 3.000 fólki hvørja ferð. Her skal verða endurgivið brot úr frásøgn frá einum av hesum fundum, har Dollin greiddi frá:

"Tað var daglig sjón at síggja kvinnur

Her er Leopold II burturbeindur